

Kijken naar kunst: Beschouwen aan de hand van de brillen van Parsons

Wanneer je met je leerlingen - in je opstart - het kunstwerk beschouwt stel je best volgende vijf soort vragen in deze volgorde (brillen van Parsons)

De Amerikaan Michael Parsons bedacht in 1987 een theorie om te leren kijken naar kunst. Dit model van Parsons - ook wel de 5 brillen van Parsons genoemd- is voor ons een hulpmiddel bij het beschouwen in een les muzische vorming. Deze 5 stadia van Parsons zijn niet gebonden aan een leeftijd, maar volgen elkaar wel chronologisch op. Sommige brillen 'passen' wel goed bij een bepaalde leeftijd, maar dit is niet absoluut. Hoe meer je actief in aanraking komt met kunsteducatie, hoe sneller je deze fasen doorloopt. Het is evenwel geen wedstrijd om jouw leerlingen snel in de vijfde fase te loodsen!

Dit zijn de 5 stadia van Parsons:

1. **Associatieve stadium**

De kijker legt associaties met dingen uit zijn/ haar eigen leefwereld. Vorm is hier niet belangrijk. Daarom dat abstracte werken hier volop kunnen ingezet worden.

Er is geen drang naar het herkennen van een figuurtje, maar eerder naar het herkennen van emoties die de kijker zelf al ervaren heeft. Felle kleuren hebben hier vaak de voorkeur.

2. **Realisme**

De beschouwer wil heel graag iets zien in het werk dat hij/zij herkent. Je moet er iets in kunnen zien. "Ik zie tenminste waarover het gaat" is een uitspraak die je wel vaker hoort in dit stadium.

In dit stadium durft de kijker wel eens afhaken wanneer er geen realistische weergave is.

3. **Expressieve stadium**

Het achterhalen van de precieze emotie staat hier voorop. Er wordt gezocht naar de emotionele betekenis van het te beschouwen werk.

4. **Formele stadium**

Bij het beschouwen begrijpt de kijker dat je kunt communiceren over kunst. Meninge n over het kunstwerk leer je appreciëren maar ook met argumenten te weerleggen. Hier wil de kijker meer te weten komen over de context van het werk zelf. Wie is de maker? Waar is die geboren? Welke politieke invloeden van die tijd zien we terug in het werk?, ...

5. **Interpretatieve stadium**

Doordat je de vorige 4 stadia doorliep kan je als kijker nu je eigen gefundeerde mening weergeven. Je kan zelf betekenis geven aan een werk dat je bekijkt. Eveneens is deze kijker steeds bereid om zijn/ haar mening bij te sturen. Zelfkritisch zijn heb je je eigen gemaakt. Op die manier leer je jezelf aan om een bredere kijk te krijgen op het geheel.

Deze vijf brillen van Parsons kunnen je helpen bij het formuleren van vragen bij het beschouwen. Laat je leerlingen door deze vijf brillen kijken. Dat kan door onderstaande te gebruiken als kapstok.

1. **Eerste indruk**

Wat valt je op? Wat roept het bij je op?

- *Wat denk je ervan als je dit zo ziet?*
- *Wie vindt het geheimzinnig? Wie niet zo?*
- *Wie vindt het mooi? Waarom?*

2. **Gericht kijken**

Wat zie/ hoor je precies? Welke vormen zie je?

- *Wat zie je allemaal? Hoeveel?*
- *Welke kleuren? Welke vormen?*

3. **Analyse**

Wat zou het willen zeggen? Met welk materiaal en techniek is het gemaakt?

- *Wat gebeurt er? (op het kunstwerk) Waar zie je dat aan?*
- *Waar speelt het zich af?*
- *Welk moment van de dag is het?*
- *Wat zal er straks gebeuren?*
- *Wat voor een gevoel krijg je bij het zien van al deze dingen?*

- *Zijn de mensen blij/verdrietig?*
- *Wat voor kleren hebben zij aan? Waarom?*
- *Wat zou jij doen als jij het jongetje uit het schilderij was?*
- *Wat zou de kat in het beeldhouwwerk denken?*
- *Heb jij ook wel eens zoiets meegemaakt?*
- *Kan dit echt gebeurd zijn?*

- *Wie heeft er wel eens iets gedroomd dat een beetje op dit schilderij lijkt?*

- *Hoe zal de kunstenaar het gemaakt hebben? Met wat?*

4. **Context**

Hier geef jij als leerkracht meer informatie over de kunstenaar en het werk. Of je laat jouw leerlingen zelf informatie opzoeken.

- *Welke vormen zie je?*
- *Waarom zal de kunstenaar dat gedaan hebben?*
- *Kun je groepjes maken?*
- *Staan alle dingen er wel helemaal op?*
- *Welke kleuren zie je?*
- *Welke kleuren horen bij elkaar? Waarom?*
- *Waar op het (b.v) schilderij is het licht/donker?*
- *Zijn er dingen die je vaker ziet?*
- *Zijn die dingen hetzelfde of toch iets anders?*

5. **Mening**

Wat vind je van het werk? Wat maakt dat je dit vindt?

Is je mening nu je langer gepraat hebt over en gekeken naar het werk anders dan je eerste indruk?

Hoe komt dit?

Welke ideeën zou je aan de maker(s) van dit kunstwerk geven over het werk.

- *Voor wie is het gemaakt denk je?*
- *Zou je het op je kamer willen hebben?*